NORAKSTS

Lieta Nr.C04538710
PAC-0130/2014

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā
Rīgā 2014.gada 28.aprīlī

Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu tiesu palāta šādā sastāvā:
tiesas sēdes priekšsēdētāja tiesnese I.Grauda,
tiesneses I.Ozola un M.Senkāne
ar sekretāru O.Keišu,
piedaloties /pers. C/ pārstāvim zvērinātam advokātam Egilam Lasmanim un /pers. D/ pārstāvim zvērinātam advokātam Centim Zitānam,
atklātā tiesas sēdē izskatīja civillietu /pers. C/ prasībā pret /pers. D/ par mantojuma un īpašuma tiesību atzīšanu, mantojuma apliecības atzīšanu par spēkā neesošu daļā sakarā ar /pers. D/ apelācijas sūdzību par Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2011.gada 5.decembra spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] 2010.gada 24.novembrī prasītājs /pers. C/ Rīgas apgabaltiesā cēla prasību ar vēlākiem tās precizējumiem pret atbildētāju /pers. D/ par mantojuma un īpašuma tiesību atzīšanu, mantojuma apliecības atzīšanu par spēkā neesošu daļā, norādot, ka /datums/ nomira prasītāja māte /pers. F/. /pers. F/ ir divi pirmās šķiras mantinieki: prasītājs un viņa brālis – atbildētājs /pers. D/.

2010.gada 18.jūnijā prasītājs saņēma Rīgas apgabaltiesas zvērinātas notāres Valsts amatpersona 2010.gada 16.jūnija paziņojumu Nr. /numurs/ ar uzaicinājumu izteikt gribu - atteikties vai pieņemt /pers. F/ atstāto mantojumu. Paziņojumā norādītajā 3 mēnešu termiņā prasītājs gribu atteikties vai pieņemt mantojumu neizteica, jo atbilstoši Civillikuma 697.pantam, ja mantinieks mantojumu neatraida, tad atzīstams, ka viņš to ir pieņēmis. Saskaņā ar Civillikuma 691.pantu attiecīgajos apstākļos klusēšana iztulkojama vienīgi tā, ka prasītājs atzīst sevi par /pers. F/ mantinieku.

Prasītājs dzīvoja kopā ar mantojuma atstājēju /pers. F/ un mantojums - 1/10 domājamā daļa no nekustamā īpašuma /adrese A/ atrodas viņa faktiskajā valdījumā. Atbilstoši Civillikuma 404.pantam prasītājam pienākas ½ domājamā daļa no /pers. F/ atstātā mantojuma.

2010.gada oktobrī prasītājs uzzināja, ka atbildētājam 2010.gada 4.oktobrī zvērināta notāre Valsts amatpersona izsniegusi mantojuma apliecību uz visu /pers. F/ atstāto mantojumu. Līdz ar to ir pārkāptas prasītāja kā līdzmantinieka tiesības uz ½ domājamo daļu no /pers. F/ atstātā mantojuma.

Pamatojoties uz Civillikuma 404., 697.pantu, lūdz atzīt prasītājam tiesības uz ½ domājamo daļu no /pers. F/ atstātā mantojuma; atzīt prasītājam īpašuma tiesības uz 1/20 domājamo daļu no nekustamā īpašuma /adrese A/, kadastra Nr./kadastra numurs A/;atzīt par spēkā neesošu 2010.gada 4.oktobrī zvērinātas notāres Valsts amatpersona atbildētājam izsniegto mantojuma apliecību ½ domājamās daļas apmērā.

[2] 2011.gada 18.janvārī Rīgas apgabaltiesā tika saņemti atbildētāja /pers. D/ paskaidrojumi, kuros atbildētājs prasību neatzīst. Mantojuma apliecība uz visu /pers. F/ atstāto mantojumu viņam izsniegta pamatoti. Ja prasītājs būtu vēlējies apstiprināties mantojuma tiesībās uz ½ domājamo daļu no mantojuma, tad viņam bija jāpiesakās un jāsamaksā atbilstoša valsts nodeva.

[3] Ar Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2011.gada 5.decembra spriedumu prasība apmierināta; prasītājam tika atzītas īpašuma tiesības uz ½ domājamo daļu no /pers. F/, mirušas /miršanas datums/, atstātā mantojuma; prasītājam tika atzītas īpašuma tiesības uz 1/20 domājamo daļu no nekustamā īpašuma /adrese A/, kadastra Nr./kadastra numurs A/, reģistrēts Rīgas pilsētas zemesgrāmatas nodalījumā Nr./nodalījuma numurs A/; tika atzīta par spēkā neesošu ½ domājamās daļas apmērā 2010.gada 4.oktobrī zvērinātas notāres Valsts amatpersona atbildētājam izsniegtā mantojuma apliecība, reģistrācijas Nr. /numurs/; no atbildētāja prasītāja labā tika piedzīti tiesāšanās izdevumi Ls 193,63; no atbildētāja valsts labā tika piedzīti ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi Ls 2,04.

Tiesa norādīja, ka lietā nav strīda par faktu, ka /datums/ mira /pers. F/, kuras pēdējā dzīvesvieta bija /dzīvesvieta/.

Lietā nav strīda par faktu, ka prasītājs un atbildētājs ir brāļi un /datums/ mirušās /pers. F/ likumiskie mantinieki, dēli, citu pirmās šķiras mantinieku viņai nav, pēdējās gribas rīkojumu /pers. F/ neatstāja.

2010.gada 4.oktobrī Rīgas apgabaltiesas zvērināta notāre Valsts amatpersona, kuru prombūtnes dēļ aizstājis zvērinātas notāres palīgs, izsniegusi mantojuma apliecību (aktu par tiesībām uz mantojumu pēc likuma), kas iereģistrēta aktu un apliecinājumu reģistrā ar Nr. /numurs/, ar kuru mantojuma tiesībās uz /datums/ mirušās /pers. F/ visu atstāto mantojumu apstiprināts atbildētājs. Mantojuma apliecībā norādīts, ka mantinieks mantojumu ir pieņēmis un iesniegumā norādījis šādu mantojuma sastāvu: 1/10 domājamā daļa no nekustamā īpašuma, kura adrese ir /adrese A/, kadastra Nr./kadastra numurs A/, reģistrēts Rīgas pilsētas zemesgrāmatas nodalījumā Nr./nodalījuma numurs A/.

Šo mantu prasības pieteikumā norādījis arī /pers. C/, prasot atzīt sevi par līdzmantinieku un izdot ½ daļu no mantojuma, atzīstot viņam īpašuma tiesības uz 1/20 domājamo daļu no minētā nekustamā īpašuma. Strīda par mantojuma sastāvu starp pusēm nav.

Atbilstoši Civillikuma 390., 391., 404.pantam puses kā mantojuma atstājējas dēli ir viņas pirmās šķiras mantinieki.

Lietā nav strīda par faktu, ka atbildētājs, piesakoties mantošanas tiesībās, ir norādījis prasītāju kā mirušās mātes līdzmantinieku, ko atspoguļo zvērināta notāra 2010.gada 16.jūnija paziņojums Nr. /numurs/.

Nav strīda, ka aicinājumā noteiktajā termiņā prasītājs nepieteicās. Atbildētājs uzskata, ka prasītājs, nesniedzot atsauksmi uz zvērināta notāra aicinājumu izteikt savu attieksmi pret mirušās mātes atstāto mantojumu, mantošanas tiesības ir zaudējis. Tiesa šādam viedoklim nepiekrita. Prasītājs atsauksmes nesniegšanu skaidro ar faktu, ka viņš uzaicinājumu uzskatīja par formālu, un saskaņā ar uzaicinājuma tekstu saprata, ka mantojumu ir pieņēmis, jo nav to atraidījis.

Saskaņā ar Civillikuma 668., 670., 671.pantu prasītājs, neskatoties uz to, ka nav termiņā izteicis attieksmi pret mātes atstāto mantojumu, nezaudē

tiesības atprasīt sev piekrītošo mantojuma daļu, ceļot mantojuma prasību, jo, tiesas ieskatā, viņš nav skaidri un noteikti mantojumu atraidījis.

Atbilstoši Civillikuma 691., 694.pantam prasītājs norāda, ka, klusējot, ar savām darbībām mantojumu ir pieņēmis un nekad nav skaidri paudis gribu no tā atteikties, jo mātes atstātais mantojums atrodas viņa valdījumā. Kaut arī atbildētājs prasību neatzīst, viņš neapstrīd faktu, ka prasītājs mātes atstāto mantojumu pieņēma.

No lietas materiāliem redzams, ka pušu dzīvesvieta ir nekustamajā īpašumā /adrese A/, kas bija arī mirušās /pers. F/ pēdējā dzīvesvieta. Lietā nav strīda par faktu, ka /pers. F/ dzīvoja vienā īpašumā ar dēliem, tai skaitā, prasītāju. Atbildētājs atzīst, ka pēc mātes nāves prasītājs pārņēma viņai piederošo mantu, kas atradās /adrese A/, savā valdījumā. Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 93.panta pirmo daļu, 104.panta otro daļu, tiesa atzina, ka prasītājs ir pierādījis apgalvojumu, ka likumā noteiktajā termiņā ir pārņēmis savā valdījumā mirušās mātes īpašumu, kas atradās viņas lietošanā esošajā nekustamajā īpašumā. Arī pats prasības celšanas fakts pierāda prasītāja gribu mantot, tāpēc nevar uzskatīt, ka viņš skaidri būtu paudis gribu atteikties no tiesībām mantot.

[4] 2012.gada 9.janvārī atbildētājs /pers. D/ iesniedza apelācijas sūdzību par minēto Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2011.gada 5.decembra spriedumu, pārsūdzot to pilnā apjomā.

[4.1] Tiesa, apmierinot prasību, to pamatojusi ar apstākli, ka prasītājs pēc mātes nāves pārņēma viņai piederošo mantu, kas atradās /adrese A/ savā valdījumā, t.i., pieņēmis mantojumu, taču nav izvērtējusi apstākli, ka prasītājs savu gribu pieņemt mantojumu nav izteicis uzaicinājumā noteiktajā termiņā atbilstoši Civillikuma 693.panta otrajai daļai.

[4.2] Atbildētājs, saņemot mantojuma apliecību uz visu mantojumu, ir samaksājis atbilstošu valsts nodevu, savukārt prasītājs to nav izdarījis un ar tiesas nolēmumu valsts nodeva piedzīta no atbildētāja.

[4.3] Turklāt, ja tiesa atzīst par spēkā neesošu zvērināta notāra sastādītu notariālo aktu, lietā kā trešā persona bija jāpieaicina zvērināts notārs, jo gadījumā, ja mantojuma apliecība tikusi izsniegta nelikumīgi, atbildība par iespējamiem zaudējumiem, kas radušies notāra pretlikumīgās rīcības rezultātā, jāatlīdzina notāram. Līdz ar to spriedums lietā aizskar zvērināta notāra intereses.

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 413., 416.pantu, lūdz izskatīt lietu pēc būtības un prasītāja prasību noraidīt.

[5] Atbildētāja /pers. D/ pārstāvis zvērināts advokāts Centis Zitāns tiesas sēdē apelācijas sūdzību uzturēja, prasību neatzina uz apelācijas sūdzībā un paskaidrojumos norādītajiem argumentiem.

Prasītāja /pers. C/ pārstāvis zvērināts advokāts Egīls Lasmanis tiesas sēdē apelācijas sūdzību neatzina, prasību uzturēja uz prasības pieteikumā norādītajiem argumentiem.

Motīvu daļa

[6] Pārbaudījusi lietas materiālus un noklausījusies pušu pārstāvju paskaidrojumus, Civillietu tiesu palāta atzīst, ka prasība ir pamatota un apmierināma.

[7] Atbilstoši Civilprocesa likuma 432.panta piektajai daļai apelācijas instances tiesas sprieduma motīvu daļā norāda šā likuma 193.panta piektajā daļā minētos apstākļus, kā arī motivē attieksmi pret pirmās instances tiesas spriedumu. Ja tiesa, izskatot lietu, atzīst, ka zemākās instances tiesas spriedumā ietvertais pamatojums ir pareizs un pilnībā pietiekams, tā sprieduma motīvu daļā var norādīt, ka pievienojas zemākās instances tiesas sprieduma motivācijai. Šādā gadījumā šā likuma 193.panta piektajā daļā noteiktos apsvērumus sprieduma motīvu daļā var nenorādīt.

Civillietu tiesu palāta atzīst, ka Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2011.gada 5.decembra spriedumā ietvertais pamatojums ir pareizs un pilnībā pietiekams, un atbilstoši Civilprocesa likuma 432.panta piektajai daļai Civillietu tiesu palāta pievienojas apgabaltiesas spriedumā paustajai motivācijai.

[7.1] Atbildētāja apelācijas sūdzībā norādītais arguments, ka tiesa, apmierinot prasību, nav izvērtējusi apstākli, ka prasītājs savu gribu pieņemt mantojumu nav izteicis uzaicinājumā noteiktajā termiņā atbilstoši Civillikuma 693.panta otrajai daļai, nav pamatots.

Saskaņā ar Civillikuma 693.panta otro daļu, ja mantojuma pieņemšanai mantojuma atstājējs nav noteicis termiņu, bet mantinieki ir uzaicināti, tad mantot aicinātam sava griba par mantojuma pieņemšanu jāizteic līdz uzaicinājumā noliktam termiņam.

Savukārt Civillikuma 694.pants, uz kuru savā spriedumā ir atsaukusies apgabaltiesa, nosaka, ja tajā laikā, kad aicina mantot, mantojums atrodas aicinātā faktiskā valdījumā (692.p.2.d.) vai šādu valdījumu viņš iegūst vēlāk, un ja viņš līdz augšā norādīto termiņu (693.p.) notecējumam nedod par mantojuma pieņemšanu noteiktu atsauksmi, tad atzīstams, ka viņš to pieņēmis.

Lietā nav strīda par to, ka /pers. F/ atstātais mantojums atrodas prasītāja faktiskā valdījumā un ka līdz noteiktajam termiņam prasītājs nedeva atsauksmi par mantojuma pieņemšanu, līdz ar ko saskaņā ar Civillikuma 694.pantu atzīstams, ka prasītājs mantojumu ir pieņēmis.

Tādējādi apgabaltiesa pamatoti secināja, ka prasītājs, neskatoties uz to, ka nav termiņā izteicis attieksmi pret mātes atstāto mantojumu, nezaudē tiesības atprasīt sev piekrītošo mantojuma daļu, ceļot mantojuma prasību, jo mantojumu nav atraidījis.

[7.2] Atbildētāja apelācijas sūdzībā norādītais apstāklis, ka atbildētājs, saņemot mantojuma apliecību uz visu mantojumu, ir samaksājis atbilstošu valsts nodevu, savukārt prasītājs to nav izdarījis un ar tiesas nolēmumu valsts nodeva piedzīta no atbildētāja, neliecina par apgabaltiesas sprieduma nepamatotību. Apmierinot prasību, apgabaltiesa pamatoti atbilstoši Civilprocesa likuma 41.panta pirmajai daļai ir piedzinusi tiesas izdevumus no atbildētāja prasītāja labā, savukārt valsts nodeva, kas samaksāta, saņemot mantojuma apliecību, nav strīda priekšmets izskatāmajā lietā.

[7.3] Tāpat nav pamatoti atbildētāja apelācijas sūdzībā minētie argumenti, ka lietā kā trešā persona bija jāpieaicina zvērināts notārs. Saskaņā ar Civilprocesa likuma 78.panta pirmo daļu par trešo personu civilprocesā var būt fiziskā vai juridiskā persona, kuras tiesības vai pienākumus pret vienu no pusēm var skart spriedums lietā. Ievērojot to, ka konkrētajā lietā tiek izšķirts strīds starp pusēm par mantojuma tiesībām, nevis par zvērināta notāra rīcības tiesiskumu un atbildību par iespējamiem zaudējumiem, spriedums lietā nevar skart zvērināta notāra tiesības vai pienākumus pret kādu no pusēm.

[8] Šādos apstākļos Civillietu tiesu palāta atzīst, ka apgabaltiesa ir pareizi izvērtējusi lietas apstākļus un taisījusi pamatotu un likumīgu spriedumu, bet atbildētāja apelācijas sūdzībā minētie argumenti apstiprinājumu nav guvuši.

[9] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 41.panta pirmo daļu no atbildētāja prasītāja labā piedzenami prasītāja samaksātie tiesas izdevumi: valsts nodeva par prasības pieteikumu 190,33 Ls (l.l.4) un ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi 3,30 Ls (l.l.5), kopā 193,30 Ls jeb 275,51 *euro*.

Kā redzams no lietas materiāliem, saistībā ar lietas izskatīšanu ir radušies izdevumi: pirmās instances tiesā 5,34 Ls (l.l.2) un apelācijas instances tiesā 2,31 Ls (l.l.60), kopā 7,65 Ls. Ņemot vērā to, ka puses atbilstoši Civilprocesa likuma 40.panta pirmajai daļai līdz lietas izskatīšanai ir iemaksājušas ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 3,30 Ls (l.l.5) un 3,30 Ls (l.l.51), saskaņā ar Civilprocesa likuma 42.panta pirmo daļu no atbildētāja valsts labā piedzenama atlikusī summa 1,05 Ls jeb 1,49 *euro*.

[10] Atbilstoši Civilprocesa likuma 434.panta ceturtajai daļai, 204^1.pantam atbildētājam nosakāms 10 dienu termiņš no sprieduma spēkā stāšanās dienas sprieduma daļā par tiesas izdevumu piedziņu labprātīgai izpildei.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 432.-434.pantu, Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu tiesu palāta

nosprieda

/pers. C/ prasību pret /pers. D/ par mantojuma un īpašuma tiesību atzīšanu, mantojuma apliecības atzīšanu par spēkā neesošu daļā – apmierināt.

Atzīt /pers. C/, personas kods /personas kods/, par līdzmantinieku uz ½ domājamo daļu no /datums/ mirušās /pers. F/, personas kods /personas kods/, atstātā mantojuma.

Atzīt /pers. C/, personas kods /personas kods/, īpašuma tiesības uz 1/20 domājamo daļu no nekustamā īpašuma /adrese A/, kadastra numurs /kadastra numurs A/.

Atzīt par spēkā neesošu 2010.gada 4.oktobrī Rīgas apgabaltiesas zvērinātas notāres Valsts amatpersona izsniegto mantojuma apliecību (par tiesībām uz mantojumu pēc likuma) par /pers. D/, personas kods /personas kods/, apstiprināšanu mantojuma tiesībās uz ½ domājamo daļu no /datums/ mirušās /pers. F/, personas kods /personas kods/, atstātā mantojuma.

Piedzīt no /pers. D/, personas kods /personas kods/, /pers. C/, personas kods /personas kods/, labā tiesas izdevumus 275,51 *euro* (divi simti septiņdesmit pieci *euro* piecdesmit viens *euro cents*).

Piedzīt no /pers. D/, personas kods /personas kods/, valsts labā ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 1,49 *euro* (viens *euro* četrdesmit deviņi *euro centi*).

Noteikt /pers. D/ 10 dienu termiņu no sprieduma spēkā stāšanās dienas sprieduma daļā par tiesas izdevumu piedziņu labprātīgai izpildei.

Spriedumu var pārsūdzēt kasācijas kārtībā Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu departamentam 30 dienu laikā no pilna sprieduma sastādīšanas datuma, iesniedzot kasācijas sūdzību Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu tiesu palātā un iemaksājot drošības naudu 284,57 *euro* apmērā.

Pilna sprieduma sastādīšanas datums – 2014.gada 9.jūlijs.

Tiesneses (paraksts) I.Grauda
(paraksts) I.Ozola
(paraksts) M.Senkāne

NORAKSTS PAREIZS
Latvijas Republikas Augstākās tiesas
Civillietu tiesu palātas tiesnese I.Grauda
Rīgā 2014.gada 9.jūlijā